

ЗИМНОВОДІВСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

**ЛІЦЕЙ ІМЕНІ БЛАЖЕННІШОГО ЛЮБОМИРА ГУЗАРА
ЗИМНОВОДІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ
ЛЬВІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Історико-краєзнавча розвідка

**Львівська Духовна Семінарія Святого Духа
як центр формації духовних наставників**

ВИКОНАЛИ:

- 1. Дика Софія**, учениця 11-А класу
- 2. Кухар Вікторія**, учениця 11-А класу
- 3. Рабик Ольга**, учениця 11-А класу

КЕРІВНИКИ:

вчитель історії **Пиць Марія** Анатоліївна
вчитель англійської мови **Червінська**
Роксоляна Ігорівна

ЗМІСТ

ВСТУП	3
I. ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ	
I. 1. Від ідеї до втілення (1783 – 1945 рр.; локація – м. Львів, вул. М. Коперника, 36)	5
I. 2. Відродження (1990 – 2006 рр.; локація – селище Рудно (Рудне), вул. Т. Шевченка, 188)	9
I. 3. На новому місці (2006 – 2018 рр.; локація – м. Львів, вул. Хуторівка, 35 (Сихів)).....	11
II. СУЧАСНА СЕМІНАРІЯ (1990-2024 рр.)	
II. 1. Молитва у житті семінариста.....	12
II. 2. Навчання у Семінарії (в 90-х та 2000-х рр.)	13
II. 3. Як семінаристи тепер сприймають навчання в Семінарії та розуміють своє покликання.....	15
II. 4. Семінарійні організації.....	16
II. 5. Бібліотека	18
II. 6. Музей сакрального мистецтва	19
ВИСНОВКИ	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	21
ДОДАТКИ	22

ВСТУП

Колискою Церкви завжди була Семінарія – особливе місце, де виховувалося нове покоління священнослужителів. Місце, у якому молитвами, поєднаними із працею, формувалася генерація свідомих патріотів-українців.

Найстарішою семінарією Української Греко-Католицької Церкви¹ є Львівська Духовна Семінарія Святого Духа, що має глибоку історію та давнє коріння. Заснована наприкінці XVIII століття, вона пережила епоху Австрійської монархії, владу Другої Речі Посполитої, періоди Першої та Другої світових війн. Навіть після незаконної ліквідації УГКЦ радянською владою у березні 1946 року Семінарія не схилила голову, а перейшла, як і греко-католицька церква, в підпілля, щоб згодом, коли мине епоха радянського тоталітаризму та атеїстичної пропаганди, знову заявити про своє існування.

Віра в Бога та висока духовність завжди були важливими для українців. Особливо зараз, в час широкомасштабного російського вторгнення свою особливу роль в нашу майбутню перемогу вносять отці-душпастирі місцевих храмів чи отці-капелани, які перебувають разом із захисниками на лінії фронту. Вони виступають у ролі наставників, порадників, розрадників, стають авторитетами для своїх парафіян.

Якою є історія Львівської Духовної Семінарії Святого Духа, що упродовж шістнадцяти років знаходилась на території селища (тепер смт.) Рудно², неподалік рідного нам села Зимна Вода? Які випробування випали на її долю? Яку формацію колись і тепер отримують молоді особи, що навчаються там? Яким є їхнє навчання та побут?

Щоб досягнути мети та визначених завдань ми:

- 1) опрацювали доступну з цього питання літературу;
- 2) уклали анкету-питальник та поспілкувалися з особами, які мають безпосередній стосунок до викладання та навчання в Семінарії;
- 3) оформили накопичену інформацію у краєзнавчу розвідку.

¹ Далі – УГКЦ.

² *Офіційна назва* населеного пункту тепер – смт. Рудне (у складі Львівської міської територіальної громади, Львівського району, Львівської області). *Історична назва*, яка вживалася в 1990-х – на початку 2000-х років – Рудно.

Структурно розвідка складається з **двох частин**. У першій частині *«Історичні витoki»* розкрито причини виникнення Семінарії та основні історичні етапи цього духовного навчального закладу. Матеріал згруповано за локаціями перебування Духовної Семінарії (1. М. Львів, вул. Коперника, 36; 2. Львів–Рудно, вул. Шевченка, 188; 3. М. Львів, вул. Хуторівка, 35 (Сихів)). Друга частина роботи *«Сучасна Семінарія»* присвячена огляду життя, навчання та побуту семінаристів у період 1990 – 2024 років.

Основою для написання першої частини роботи є **праці** *отця Миколи Пристая* «Львівська греко-католицька духовна семінарія 1783-1945»³ та «Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006»⁴, **статті** *Євгена Іпатова* «Львів якого вже немає. Семінарія Святого Духа»⁵ та *Ірини Хоркавої* «Греко-Католицька Семінарія у Львові (1783–1929 рр.) як попередниця Греко-Католицької Богословської Академії»⁶. Для другої частини роботи, окрім праці о. Миколи Пристая «Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006», використані **інтерв'ю**, які ми записали спілкуючись із о. *Ігорем Червінським* (колишній віце-ректор з питань формації Семінарії)⁷, семінарстами *Півтораком Богданом*⁸ та *Пришляком Назарієм*⁹, які навчаються на шостому курсі Семінарії.

У розділі **«Додатки»** розміщуємо **фото** будівель Семінарії у різні історичні періоди її діяльності та їх планування, документальні матеріали, розклад сучасного семінарста тощо.

³ **О. Микола Пристай** Львівська греко-католицька духовна семінарія 1783-1945. – Львів – Рудно: Львівська Духовна Семінарія Св. Духа, 2003 р. – 475 с.

⁴ **О. Микола Пристай** Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006. – Львів – Рудно: Львівська Духовна Семінарія Св. Духа, 2006 р. – 225 с.

⁵ **Іпатов Є.** Львів якого вже немає. Семінарія Святого Духа // Режим доступу: <http://photo-lviv.in.ua/lviv-yakoho-ne-povernesh-seminariya-svyatoho-duha/>

⁶ **Хоркава І. І.** Греко-Католицька Семінарія у Львові (1783–1929 рр.) як попередниця Греко-Католицької Богословської Академії // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – Серія «Релігієзнавство». – Випуск 1(13). – Острого: «Острозька академія». – С. 81 – 90. – Режим доступу: <https://eprints.ua.edu/4901/1/10.pdf>

⁷ Інтерв'ю з **о. Ігорем Червінським**. Записано Роксоляною Червінською та Кухар Вікторією 20 жовтня 2024 р. у с. Зимна Вода Львівського району Львівської області.

⁸ Інтерв'ю з **Півтораком Богданом**. Записано Роксоляною Червінською та Дикою Софією 29 жовтня 2024 р. у с. Зимна Вода Львівського району Львівської області.

⁹ Інтерв'ю з **Пришляком Назарієм**. Записано Роксоляною Червінською та Рабик Ольгою 29 жовтня 2024 р. у с. Зимна Вода Львівського району Львівської області.

І. ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ

І. 1. Від ідеї до втілення

(1783 – 1945 рр.; локація – м. Львів, вул. Коперника, 36)

Сучасна Львівська Духовна Семінарія Святого Духа – спадкоємиця Генеральної Духовної Семінарії, відкритої у 1783 році з дозволу австрійської влади. На той час вона була єдиною семінарією Греко-Католицької Церкви, у якій здобувала богословську освіту та духовну формацію молодь з Галичини, Закарпаття, Пряшівщини, Крижевської єпархії, Семигорода та Хорватії.

Вперше рішення про організацію Духовної Семінарії у Львові прозвучало на Замойському Синоді у 1720 року. Проте, для втілення плану в життя знадобилось ще понад півсторіччя¹⁰. Указом від 27 квітня 1783 року правитель Австрійської імперії Йосиф II визнав необхідність існування у Львові двох генеральних семінарій – католицької та греко-католицької. Урочисте відкриття Генеральної Греко-Католицької Духовної Семінарії відбулося 1 листопада 1783 року. Її ректором призначено о. Антона Ангеловича.

Семінарії передали у користування головний будинок колишнього монастиря ордену сестер-домініканок, що знаходився між вулицями Широка (вул. М. Коперника), Сикстуська (вул. П. Дорошенка), Семінарська (вул. Словацького) та маєтком князів Сапігів. На цій території розташовувалися власне Семінарія, церква, музей, гуртожиток, трупарня, два городи, подвір'я¹¹.

Навчання в Семінарії передбачало здобуття обов'язкової середньої освіти вихованцями, знання латини та німецької мов, а також проходження семінаристами університетських студій. Підготовка майбутніх священників передбачала обов'язкове навчання на богословському факультеті. Саме тоді було вирішено організувати роботу з відкриття університету у Львові, в якому змогли б продовжувати навчання випускники Семінарії¹².

Умови навчання були не найкращими. Гостро відчувався брак спалень та навчальних кабінетів. Навчання тривало шість років. Перші п'ять студенти

¹⁰ *Іпатов Є.* Львів якого вже немає. Семінарія Святого Духа.

¹¹ *Хоркава І. І.* Греко-Католицька Семінарія у Львові... – С. 84.

¹² Там само. – С. 84.

вивчали богословські дисципліни, впродовж шостого – набували практичних навичок. Семінаристи поглиблювали знання з богослов'я, вчилися співати церковним співом, набували вмінь проведення богослужбових обрядів, ведення господарських справ тощо. Філософські та богословські студії спочатку відбувалися в аудиторіях Семінарії, а з жовтня 1784 р., коли у Львові було відкрито університет, були перенесені в його стіни¹³.

У 1790 році Семінарія була закрита, але завдяки клопотанням греко-католицьких єпископів відновила свою роботу. В січні 1808 року вона була передана під безпосереднє керівництво митрополита А. Ангеловича.

Наприкінці ХІХ століття відбулося переобладнання приміщень Семінарії. Восени 1889 року за проектом Сильвестра Гавришкевича збудовано її нові корпуси у неоренесансному стилі по вулиці Коперника, 36 (тепер – географічний факультет ЛНУ імені Івана Франка). У плані територія Семінарії була прямокутна, із внутрішнім подвір'ям. Головна будівля навчального закладу – триповерхова, цегляна, тинькована, з високим цокольним поверхом¹⁴.

Нові приміщення Семінарії були більш пристосовані до потреб навчання та проживання студентів. Станом на 1898 році тут навчалось 250 семінаристів з Львівської, Перемиської та Станіславівської єпархій.

На початку ХХ століття стараннями митрополита Андрея Шептицького Семінарією керували молоді особи з університетською освітою, що відчували потреби часу та необхідність змін. Так, ректор Йосиф Боцян плекав тип «священика-громадянина», який не лише виконує свої безпосередні обов'язки, а й любить їх; поширює освіту, стає авторитетом для довіреної йому пастви. У Семінарії крім фахових дисциплін, активно розвивалася гурткова робота: діяли літературно-науковий, агрономічний, просвітницький гуртки¹⁵.

У період російської окупації Львова (1914-1915 рр.) Духовна Семінарія, як всі інші українські установи, була закрита. Відновила свою діяльність після відступу російських військ у 1915 році. Працювати в умовах воєнного часу

¹³ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія 1783-1945.

¹⁴ Іпатов С. Львів якого вже немає. Семінарія Святого Духа.

¹⁵ Хоркава І. І. Греко-Католицька Семінарія у Львові... – С. 85-86.

було складно. Австрійська влада віддала наказ про переобладнання будинку Семінарії під військовий шпиталь. Тільки в 1917 році навчальному закладу вдалося повернути частину семінарського будинку під гуртожиток.

1 листопада 1918 року територія Семінарії стала місцем завзятих боїв між українськими та польськими військами (будинок пошти перебував під контролем українського війська, будинок Семінарії – поляків). Далі навчання перервалося, а вихованців мобілізували до війська¹⁶.

До 1924 року в будівлі Семінарії розташувалися польські військові. Опісля будівля була повернена УГКЦ та відновлена. Стараннями ректора о. Теодосія Галущинського в закладі знову з'явилися студенти (140 осіб). Семінарія продовжила свою духовну роботу вже в межах Польської республіки.

У 1929 році зусиллями митрополита Андрея Шептицького на базі Семінарії створено Греко-Католицьку Богословську Академію, спадкоємцем якої у наш час вважається Український Католицький Університет. Поєднавши в собі тогочасні наукові та духовні цінності, Семінарія-Академія стала найдорогоціннішою перлиною УГКЦ¹⁷.

У 1920-30 роках ХХ століття, коли ректором було призначено Йосифа Сліпого, Львівська Духовна Семінарія стала правдивою кузнею для майбутніх священиків і найбільшим скарбом Української Греко-Католицької Церкви.

Новий ректор особливу увагу звертав на дотримання правил внутрішнього розпорядку та прийом вступників. Йосиф Сліпий сам проводив співбесіди з майбутніми семінаристами: перевіряв знання з грецької та латинської мов, вокальні здібності. Проводив регулярні індивідуальні бесіди з семінаристами про їхнє повсякденне життя, що давало можливість виявити у студентів здібності, труднощі, визначити їхній потенціал. Значний вплив на навчання мало запровадження у 1929 році «Правил для греко-католицької духовної семінарії у Львові», у яких окреслювалася мета діяльності навчального закладу, питання внутрішнього розпорядку, правила виключення семінаристів тощо¹⁸.

¹⁶ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія 1783-1945.; Хоркава І. І. Греко-Католицька Семінарія у Львові... – С. 87-88.

¹⁷ Іпатов Є. Львів якого вже немає. Семінарія Святого Духа.

¹⁸ Хоркава І. І. Греко-Католицька Семінарія у Львові... – С. 87.

У головному будинку (вул. Коперника, 36) містилося два заклади: Духовна семінарія, що займала більшу частину приміщення (вхід з вул. Коперника, 36), та Мала Семінарія (вхід з вул. Сикстуської, 39-а). Коридори обох семінарій відгороджені стінами з дощок, а подвір'я – глухим дерев'яним парканом.

У 1927 році завершено розпис семінарійної каплиці Святого Йосафата, яку виконав талановитий український іконописець Петро Холодний. Він створив іконостас, що складався з 54 творів оригінального стилю, та розмалював стіни каплиці, котрі виконав у складній малярській техніці – темпері. На задній стіні каплиці зображено сцену із Святого Письма про роздачу талантів, а на бічних – сцени з притчі про сівача і кукіль, емблеми євангелістів¹⁹.

У 1939 році радянська влада, що прийшла на зміну польській, ліквідує Семінарію. У перші дні вересня 1939 року будівля і прилеглі ділянки Семінарії суттєво постраждали внаслідок бомбардування. Було зруйновано церкву Святого Духа, дзвіницю якої досі можемо бачити на вулиці Коперника, 36.

На початку радянської окупації Львова у Семінарії знаходять притулок втікачі з Польщі. Згодом ці приміщення віддали під гуртожиток студентів Львівського державного університету імені Івана Франка. Каплицю Святого Йосафата радянська влада перетворила на спортивний зал, а цінні ікони наказано забілити. З подвір'я Семінарії забрали пам'ятник Андрею Шептицькому, розграбували бібліотеку та музей. У тій частині будинку, де знаходилась Мала семінарія, поселили червоноармійців, які перебували там до кінця радянської окупації Львова – 22 червня 1941 року²⁰.

У вересні 1941 року Львівська Греко-Католицька Духовна Семінарія відновила свою діяльність. Богословська академія не функціонувала. Частину будівель зайняло німецьке військо, що перебувало тут до липня 1944 року.

Навесні 1944 року приміщення Семінарії постраждало від бомбардування Львова радянською авіацією. Після приходу радянських військ семінарійні будівлі переобладнали у військовий шпиталь, а згодом знову передали у власність ЛНУ імені Івана Франка.

¹⁹ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія 1783-1945.

²⁰ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія 1783-1945.

У березні 1946 року більшовицька влада організувала псевдо собор УГКЦ, на якому було ліквідовано Берестейську унію 1596 року, що призвело до заборони УГКЦ, а разом із нею закрито Львівську Духовну Семінарію. Після цього більшість викладачів Семінарії були заарештовані й заслані до концтаборів. Приміщення, майно, бібліотеку Академії конфісковано. Випускники та студенти Семінарії розсіялися по Україні та за її межами²¹.

Проте Семінарія існувала підпільно. Після отримання благословення єпископа на навчання семінарист щодня ходив на світську роботу, а вечорами у визначених місцях зустрічався з викладачем (задля безпеки навіть батькам семінарист не повідомляв про його навчання і священницькі свячення). Інші юнаки, які не мали можливості зустрітись з підпільною Церквою, а відчували покликання до священства, вишкіл відбували у легальних семінаріях РПЦ Московського Патріархату.

І. 2. Відродження

(1990 – 2006 рр.; локація – селище Рудно (Рудне), вул. Т. Шевченка, 188).

У 1989-1990 рр. під впливом «перебудови» та поступового падіння комуністичного режиму УГКЦ виходить з підпілля.

Першим завданням Церкви після легалізації було забезпечення необхідної кількості священників для служіння вірянам. Станом на 1989 рік греко-католицькі отці вже організовували курси для підготовки нової формації священників. Вони діяли у Дрогобичі та Львові. Заняття відбувалися напівтаємно, несистематично, часто зривалися або відкладалися.

Офіційно Львівська Духовна Семінарія Святого Духа відновила діяльність у 1990 році за розпорядженням архієпископа Володимира Стернюка. З того часу починається нова ера у діяльності цього духовного навчального закладу.

Проблема відновлення Семінарії ускладнювалася тим, що довоєнні приміщення по вулиці Коперника повернути не вдалося. Єдиним приміщенням, яке погоджувалася надати львівська міська влада, був літній піонерський табір «Гренада» в північно-західній частині селища Рудно (Рудне), що за 12 км від

²¹ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія 1783-1945.

Львова. Виходячи із обставин, вирішено створити тут тимчасову Семінарію, а в майбутньому подбати про більш відповідні приміщення.

Отримавши занедбані старі будівлі, семінаристи взялися їх відновлювати, щоб створити мінімальні умови для проживання й навчання. Будинки піонерського табору були збудовані для літнього відпочинку і не годилися для проживання в зимовий період. Траплялося й так, що у зимовий період до приміщень Семінарії не подавали електроенергію та газ, отож їжу доводилося готувати надворі на дровах – у пересувній кухні²².

Семінарія займала кілька будинків колишнього піонертaborу: два двоповерхові корпуси, призначені для ректорату та помешкань семінаристів. У третьому, одноповерховому, знаходилися в партері – кухня, їдальня, велика аудиторія, музей та книжкова крамниця; на поверсі – каплиця та дві аудиторії. В новозбудованому поверховому будинку розмістили спортивний зал, гараж та помешкання ректора. При Семінарії були сад, пасіка та ігровий майданчик.

Перші вступні іспити до Семінарії після 45 років перерви відбулися у серпні 1990 року. Тоді на навчання було прийнято 296 осіб. Станом на 1991 рік для подальшого навчання залишилось 256 семінаристів²³.

Першим ректором відновленої Семінарії призначений єпископ Филімон Курчаба, а віце-ректором – о. Володимир Чучман, який виконував обов'язки ректора, віце-ректора, завгоспа, префекта, канцеляриста та викладача. Рештою справ опікувалися самі семінаристи²⁴.

У 1991 році змінилось керівництво Семінарії. Ректором призначено єпископа Юліана Вороновського, а віце-ректорами – о. Олександра Богуна-Кенеза та о. Івана Терлецького (обидва приїхали із США). Перебування цих людей на посадах очільників Семінарії дало новий поштовх до її розвитку.

Розташування Семінарії в селищі Рудно мало ряд недоліків. Зокрема, заклад був відокремлений від інших інтелектуальних осередків Львова, передусім Львівської Богословської Академії, що відновила діяльність у 1994 році в приміщеннях по вул. Свенціцького, 35 (відстань між Семінарією і

²² Інтерв'ю з о. Ігорем Червінським.

²³ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006.

²⁴ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006.

Академією становила 15 км). Витрачалось чимало коштів та часу на переїзд викладачів із Академії в Семінарію, семінаристи мали обмежений доступ до бібліотек. Відсутність контактів зі студентами інших навчальних закладів, складність в організації практичних занять спричинили труднощі у формації і вишкোলі майбутніх священиків. Розміщення приміщень семінарії, їх внутрішнє планування було погано пристосованим для цілорічного семінарійного життя²⁵.

Незважаючи на чимало труднощів у побуті та житті Семінарії, спільними зусиллями їх завжди вдавалося поладити. Упродовж 16 років тут діянням Святого Духа сам Господь формував, укріпляв та благословляв майбутніх працівників для свого виноградника. Руднівська Семінарія виплекала плеяду священнослужителів УГКЦ та своїми молитвами, поєднаними із працею, преобразила не лише передані їм приміщення, але й усе містечко Рудно²⁶.

10 червня 2006 року в приміщення Семінарії відбулися нічні чування, на яких семінаристи пригадували події з життя руднівської Семінарії, а після вечірньої розпочався святковий концерт «Прощавай Рудно». Так закінчувався останній рік перебування Духовної Семінарії Святого Духа у селищі Рудно.

Нині в руднівських семінарійних приміщеннях навчається підготовчий курс Львівської Духовної Семінарії Святого Духа²⁷.

І. 3. На новому місці

(2006 – 2018 рр.; локація – м. Львів, вул. Хуторівка, 35 (Сихів))

У 1999 році з приходом на посаду ректора Семінарії отця-доктора Богдана Праха розпочалася праця над проектуванням та будівництвом нового комплексу Духовно-освітнього центру УГКЦ безпосередньо у Львові.

19 червня 2000 року відбулося посвячення хреста на місці, де мала бути церква Духовної Семінарії за адресою м. Львів, вул. Хуторівка, 35 (Сихів).

2001 року в рамках візиту в Україну Святіший Отець Іван Павло II благословив наріжний камінь під будівництво комплексу Львівської Духовної

²⁵ *О. Микола Пристай* Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006.

²⁶ Інтерв'ю з *о. Ігорем Червінським*.

²⁷ Інтерв'ю з *Пришляком Назарієм*.

Семінарії Святого Духа. 30 червня 2002 року відбулося посвячення фундаменту під церкву Семінарії.

На початку березня 2002 року почалося будівництво нових приміщень. Площу під нову Семінарію виділила Міська рада, а будівництво відбувалося при фінансовій допомозі з Німеччини (головний жертводавець – о. Веренфільд Ван Страатен, засновник організації “Церква в потребі”). Неабияк допомогли й інші меценати, як з-закордону, так і з України²⁸.

Упродовж 2001–2005 рр. за проектом групи архітекторів проектної фірми «Сенс-ПП» збудовано новий комплекс споруд у складі корпусу Львівської Духовної Семінарії, Богословсько-філософського факультету Українського Католицького Університету, господарського корпусу Семінарії та будівлі студентату оо. Редемптористів на цій території. Посвячення новозбудованого комплексу відбулося у серпні 2005 року за участі патріарха Любомира (Гузара) та членів Синоду єпископів УГКЦ.

II. СУЧАСНА СЕМІНАРІЯ (1990-2024 рр.)

II. 1. Молитва у житті семінарста

Молитва займає центральне місце в житті семінарста. У довоєнній Семінарії молилися в церкві Святого Духа та каплиці Святого Йосафата. У Семінарії в Рудно не було ні церкви, ні каплиці. Потрібно було знайти місце для відправи богослужінь. Таким місцем стала кімната для показу фільмів над їдальнею в одному із корпусів колишнього табору. Її семінаристи переобладнали в каплицю, яка упродовж 1991-2006 рр. виконувала роль головного семінарійного храму та вміщувала до 300 осіб. Сюди на богослужіння приходили не тільки семінаристи, а й мешканці Рудна. Каплиця діє і досі, оскільки тепер в корпусах у смт. Рудно проходять формацію брати підготовчого курсу. Руднівчани також приходять сюди помолитися²⁹.

²⁸ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006.

²⁹ Інтерв'ю з о. Ігорем Червінським.

Семінарійний храм у Рудно приймав на молитву визначних церковних і державних мужів, серед яких кардинали Мирослав Любачівський та Анжело Содано, блаженніший Любомир Гузар, Патріарх Святослав Шевчук та інші³⁰.

II. 2. Навчання у Семінарії (в 90-х та 2000-х рр.)

Навчальний процес у житті семінариста займає вагоме місце, адже люди завжди потребують освіченого та побожного священика.

Практично від ранку до обіду у Семінарії в смт. Рудно тривало навчання. На початках студенти вивчали загальні гуманітарні предмети. Особливий наголос робився на церковні мови: слов'янську, старогрецьку, латину. На старших курсах семінаристи освоювали богословіє.

Студенти складали екзамени два рази в році – в грудні та червні (зимова і літня сесії). Розклади лекцій склалися на семестр. Після навчання семінарист отримує два дипломи: Семінарії та Українського Католицького Університету.

Із понеділка по п'ятницю у Семінарії в Рудно був наступний розпорядок:

5.45	Вставання
6.30	Вранішні молитви, Утреня
7.00	Служба Божа
8.15	Сніданок
9.00	Пари
13.00	Обід
14.00	Самопідготовка, пари, репетиції хору чи оркестру
18.15	Вечірня
19.00	Вечеря
21.30	Вечірні молитви
22.30	Сон

У суботу і неділю навчання не було, була самопідготовка та фізична праця. Додому семінаристи їхали раз на місяць на 2-3 дні. У п'ятницю по обіді був вільний вихід до міста до 21.30. Якщо семінарист провинився, його позбавляли права виходу в місто або місячної відпустки³¹.

³⁰ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006.

³¹ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006.

Яким же є навчання у Семінарії у наш час?

За словами наших респондентів, студентів шостого курсу навчання, *Півторака Богдана та Пришляка Назарія*, сьогодні в Семінарії (включно із Малою семінарією в Рудно) навчається близько 150 студентів³².

З 2013 року ректором Семінарії є отець-доктор Ігор Бойко, який до цього був деканом філософсько-богословського факультету. В Семінарії є два віце-ректори: о. Михайло Лесів – проректор з академічних питань (навчальна частина) та о. Михайло Плоцідем – проректор з питань формації.

З розповіді брата Богдана дізнаємося про теперішній розклад семінариста. *«Я навчаюсь в семінарії з вересня 2018 року. З того часу розпорядок дня зазнав незначних змін. По-перше, через певні обставини було відмінено вечірні молитви, які щодня відбувались в 21:00. В п'ятницю та суботу час відбою було змінено на 23:00, оскільки в суботу та неділю зранку в нас нема лекції і богослужіння розпочинаються пізніше, ніж в будні. В середу зранку ми молимося «Перший час» замість утрени, відповідно час підйому є пізніше. Час повернення в п'ятницю було змінено на 20:30 (в неділю – 19:30) для того, щоб мати нагоду довше бути поза семінарією».*

Наші інформатори наголошують, що семінаристи мають відпустки в п'ятницю та неділю. В п'ятницю брати можуть йти в місто після лекцій та мають повернутись до 20:30, а в неділю – після Літургії до 19:30. Також семінаристи мають право на відпустку один раз на місяць (з п'ятниці до неділі).

Упродовж навчання в Семінарії студенти вивчають різні дисципліни: філософські, богословські, пасторальні, психологічні, практичні. Підготовчий курс має своєрідну програму, яка спрямована на підготовку студента до навчання у Вищій семінарії, де навчальна програма є на порядок важча. Перший та другий курси мають філософську спеціалізацію, тож вони вивчають багато філософських дисциплін.

Навчання в семінарії полягає в формації, яка складається з чотирьох векторів розвитку:

- 1) загальнолюдський;

³² Інтерв'ю з *Пришляком Назарієм та Півтораком Богданом*.

- 2) інтелектуальний;
- 3) духовний;
- 4) душпастирський.

Настоятелі та викладачі стараються «прищепити» кожному студентові позитивні якості та розвинути їх здібності; цьому також сприяє насичений семінарійний розклад.

З початком широкомасштабного російського вторгнення семінаристи роз'їхалися по домівках. В Семінарії залишилися лише брати Стрийської єпархії, які чергували, виконували різного роду завдання і служіння. Одним із таких служінь було волонтерство: допомога на залізничному вокзалі, робота у Мальтійському ордені, розвантаження гуманітарної допомоги. За декілька тижнів усі брати повернулись до Семінарії і долучались до служіння. За час війни Семінарія прийняла сумарно більше 30-ти фур гуманітарної допомоги, які відтак відправляла в місця нагальної потреби. До цієї роботи активно залучались усі семінаристи. Семінарія також приймала біженців; декілька осіб досі мешкають в Малій семінарії в Рудно³³.

II. 3. Як семінаристи тепер сприймають навчання в Семінарії та розуміють своє покликання

Зі слів брата Пришляка Назарія, дізнаємося наступне³⁴.

«Якщо спробувати охарактеризувати моє бачення сучасної семінарії, то можу сказати, що вона значно відрізняється від свого початкового вигляду... Семінарія раніше нагадувала і носила в собі відображення певного військового училища, із внутрішнім уставом, строгими правилами та обмеженнями.

*Сучасна семінарія значно різниться від розповідей старших отців... По-перше, сьогоднішній світ стрімко розвивається і вимагає від сучасної особи йти в ногу з часом. Про це дуже гарно описує конституція Другого Ватиканського Собору *Gaudium et Spes*, що Церква в сучасному світі має вміти*

³³ Інтерв'ю з Півтораком Богданом.

³⁴ Інтерв'ю з Пришляком Назарієм.

відповідати на ті виклики, котрі виникають в часі. По-друге, сьогодні особливо ставиться наголос на психологічній складовій розвитку семінарста, котрий повинен вміти працювати з людьми зраненими війною, обставинами життя.

Отже, сучасна семінарія всіляко намагається йти в ногу з часом, хоча помітні певні елементи над якими варто працювати, аби їх викоринити, думаю за декілька років можна говорити про дійсно той формат семінарії, котра дбає про духовну, моральну, психологічну складову формування семінарста.

Аби відчутти покликання, як би це банально не звучало, варто слухати. Бог не говорить таким чином, як ми спілкуємось одне з одним, але Його поклик може прийти в будь-яких життєвих обставинах. Ми стикаємось в житті з багатьма ситуаціями, проблемами, які інколи самі здатні нас привезти до того, що я усвідомлюю своє бажання послужити Богові та людям. Бог кличе через людей, через випробування, через несправедливість цього світу, аби поставити нас в обставини де ми зможемо стати «Божими руками».

Особисто моє покликання прийшло тоді, коли я надихнувся прикладом служіння іншого священника. Ми завжди взуємо на того, хто здатен гідно нести покладену на нього справу. Така зустріч дарувала мені можливість зрозуміти, що я хочу долати труднощі життя і цього світу, щоб врешті зустрітись з Христом, а можливо і привести до Христа когось. Служіння – це слово, яке демонструє мені покликання священника. Вповні присвятити своє життя служінню Богові, подібно як Він колись присвятив своє життя за нас, померши на хресті і Воскреснувши».

II. 4. Семінарійні організації

Від часу існування Семінарії в Рудно та переїзду до Львова було створено різні семінарійні організації.

В праці «Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006» о. Микола Пристай називає такі об'єднання семінарстів:

1. **Братство «Введення в храм Пресвятої Богородиці».** Найдавніше братство, мета якого – спільна молитва двічі на тиждень, допомога парафіям, що розташовувалися на східних теренах України.

2. **«Еклезія» («Церква»).** Займалося допомогою при парохії, катихизацією молоді та друком книг для церковного вжитку.

3. **«Еффата».** Ця спільнота вела боротьбу із сектами. Її учасники проводили дискусії із сектантами, поширювали християнську літературу.

Кожен семінарист, який навчався у Львівській Духовній Семінарії в Рудно, як мінімум належав до якогось братства чи організації³⁵.

Станом на 2024 рік брати *Півторак Богдан та Пришляк Назарій* розповідають про існування наступних семінарійних організацій³⁶:

1. **Центр душпастирювання військових (ЦДВ).** Брати, які належать до ЦДВ працюють з військовослужбовцями, проводять для них зустрічі та катехизації, готуються в майбутньому стати військовими капеланами.

2. **Центр пенітенціарного капеланства (ЦПК).** Наймолодша семінарійна організація, створена в 2023 році. Семінаристи від ЦПК працюють у місцях тимчасового обмеження волі (в'язницях) – навчають, моляться, спілкуються, перебувають поруч з людьми.

3. **Братство святого Миколая.** Братчики беруть участь у праці з дітьми в сиротинцях, а особливо задіяні в даруванні дітям свята Миколая.

4. **Редакція «Пізнай правду».** Організація семінарійного часопису, який виходить щороку. Брати мають змогу писати статті на тему журналу, працювати в інформаційній сфері.

5. **Медіа-центр.** Дана організація відповідає за інформаційну частину, а саме зйомка всіх подій у Семінарії та публікації на веб-сторінках.

6. **Октет.** До цього колективу входить 8 осіб, які формують «вісімку». До октету можуть входити лише брати за запрошенням регента, які, на його думку, можуть послужити співом та мають високі вокальні здібності.

³⁵ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006.

³⁶ Інтерв'ю з Пришляком Назарієм та Півтораком Богданом.

7. **Хор.** Семінарійна організація, до якої можна вступити за запрошенням регента хору. Хористи супроводжують своїм співом різні святкові богослужіння, відвідують парафії, беруть участь у фестивалях хорів. Кількість хористів сьогодні є близько 35 осіб.

8. **Оркестр.** Семінаристи, які бажають бути в оркестрі, мають змогу відвідувати заняття в музичній школі, щоб пізніше брати участь в діяльності оркестру. Оркестранти мають широкий репертуар – від колядок до українських національних пісень. Тож взимку брати колядують, граючи на інструментах, цим самим збирають кошти на розписи семінарійного храму (або на ЗСУ), а в інші пори року дають концерти на різних заходах.

II. 5. Бібліотека

Після відновлення Семінарії в смт Рудне виникла семінарійна бібліотека. Першими бібліотекарями стали семінаристи Зеновій Хоркавий, Тарас Більо та Стефан Попко. Основними джерелами накопичення книг були жертводавці із діаспори (Америки, Італії, Канади та Австралії). Бібліотека розширювала фонди шляхом закупівлі літератури за кошти жертводавців. Семінаристи самі обслуговували бібліотеку і тримали її на належному рівні.

З січня 1992 року директором бібліотеки призначено о. Миколая Пристая, який є визначною постаттю не тільки для бібліотеки та Семінарії, а й цілої УГКЦ. Отець вів щоденник Семінарії, зробив багато цікавих записів з її історії, видав два томи історії Семінарії «Львівська греко-католицька духовна семінарія 1783-1945 рр.» та «Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно 1990-2006 рр.», про що вже згадувалося вище. Внаслідок затяжної хвороби отець помер у 2009 році, а семінарійну бібліотеку названо на його честь³⁷.

На початку існування фонд бібліотеки поміщався у двох кімнатах. На момент переїзду Семінарії на Сихів у бібліотеці налічувалося 27203 книги. В новому приміщенні Семінарії під бібліотеку виділили 7 кімнат: у двох містився

³⁷ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006.

основний фонд, в одній – фонд іноземної літератури, ще в двох – фонд резервної літератури, а також читальний зал і кімната для видачі книжок.

Станом на 2006 рік Фонд бібліотеки складався із 27 203 екземплярів: основний фонд (українська література – 20000), іноземна література (англійська, італійська, німецька, грецька, латинська – 4705); періодичні видання (2460), старовинні книги церковнослов'янською мовою (38).

На цьому поповнення фондів семінарійної бібліотеки не зупинилося, адже кожного року відбувається оновлення літератури, закупаються нові книги³⁸.

На даний час у бібліотеці працює 9 братів семінаристів під керівництвом адміністратора о. Михайла Шкрібинця. Бібліотека відкрита для читачів з понеділка по четвер з 15:30 до 17:30 години.

II. 6. Музей сакрального мистецтва

У будинку довоєнної Греко-Католицької Духовної Семінарії функціонував музей, заснований тодішнім ректором о. Йосифом Сліпим. У 1934 році всіх експонатів було 808, а у 1939 році – 1373. Серед них були ікони, хрести, фелон, плащаниці, церковний посуд, нумізматики та інші предмети. З приходом радянської влади у 1944 році ікони були вивезені до церкви Святого Юрія і сховані в одній з кімнат. Доля решти експонатів наразі невідома.

У 90-х рр. ХХ століття семінарійне керівництво в Рудно робить спробу організувати новий музей, що запрацював влітку 2002 року. Він розмістився у великій залі навпроти їдальні та налічував 80 ікон, 9 церковних книг, 14 хоругв, 13 хрестів, 18 інших предметів церковного вжитку³⁹.

На тепер музей має багато цінних старовинних ікон та рукописів. Про історію семінарійного музею проводилося багато наукових конференцій. Не один студент написав на цю тематику дипломну роботу.

³⁸ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006.

³⁹ О. Микола Пристай Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006.

ВИСНОВКИ

Історія Львівської Греко-Католицької Семінарії Святого Духа має давню та цікаву історію. За більше як два століття свого існування Семінарія витримала не один удар долі, однак вистояла.

Тричі духовний заклад змінював місцезнаходження. Від часу створення до 1945 року корпуси Семінарії знаходились за адресою м. Львів, вул. Коперника, 36. Це був час становлення та розвитку Семінарії, боротьби українського греко-католицького духовенства за право мати власні духовні вищі навчальні заклади. У 1946 році за наказом радянської влади Семінарія була закрита, але навчання майбутніх священників проводилося підпільно. З 1990 року Греко-Католицька Семінарія відновлює свою діяльність на території колишнього піонертабору в селищі Рудне неподалік Львова. Тут вона перебувала до 2006 року, доки не були збудовані нові корпуси за адресою м. Львів, вул. Хуторівка, 35.

У наші дні Львівська Духовна Семінарія Святого Духа – це вищий навчально-формаційний заклад Львівської Архiepархії УГКЦ, метою якого є формування кандидатів до священства. Отримання філософсько-богословської освіти забезпечується у співпраці з Українським Католицьким Університетом.

Життя семінаристів цікаве та різноманітне. Значне місце у їхньому повсякденному житті займає навчання та молитва. У Семінарії діє чіткий розпорядок дня. Для потреб студентів створено бібліотеку та музей. При Семінарії діє багато братств, духовий оркестр, семінарійний хор тощо. Силами семінаристів видається багато періодичних видань. Брати беруть активну участь у волонтерському русі: працюють з дітьми у дитячих будинках, допомагають внутрішньо переміщеним особам та біженцям, розвантажують та сортують гуманітарну допомогу тощо.

Сучасна Семінарія зуміла виховати не одне покоління священників, які є добрими синами свого народу та Церкви.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

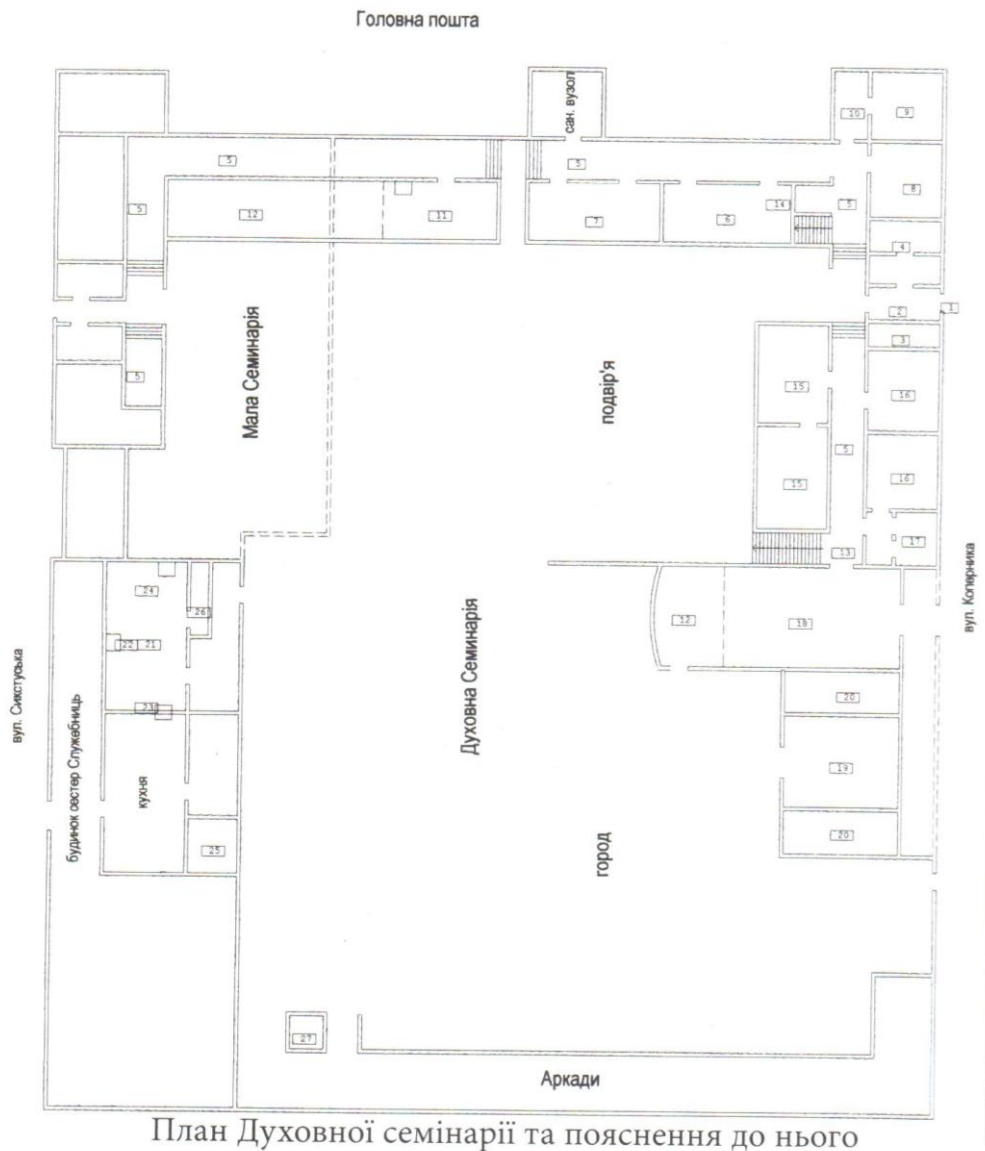
ДЖЕРЕЛА:

1. Інтерв'ю з **о. Ігорем Червінським**. Записано Роксоляною Червінською та Кухар Вікторією 20 жовтня 2024 р. у с. Зимна Вода Львівського р-ну Львівської обл.
2. Інтерв'ю з **Півтораком Богданом**. Записано Роксоляною Червінською та Дикою Софією 29 жовтня 2024 р. у с. Зимна Вода Львівського р-ну Львівської обл.
3. Інтерв'ю з **Пришляком Назарієм**. Записано Роксоляною Червінською та Рабик Ольгою 29 жовтня 2024 р. у с. Зимна Вода Львівського р-ну Львівської обл.
4. Візуальні джерела. Фото **Романа Погоріло**.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Іпатов Є. Львів якого вже немає. Семінарія Святого Духа // Режим доступу: <http://photo-lviv.in.ua/lviv-yakoho-ne-povernesh-seminariya-svyatoho-duha/>
2. **Львівська Архiepархія Української Греко-Католицької Церкви** // Режим доступу: <http://ugcc.lviv.ua>
3. **О. Микола Пристай** Львівська греко-католицька духовна семінарія 1783-1945. – Львів – Рудно: Львівська Духовна Семінарія Св. Духа, 2003 р.– 475 с.
4. **О. Микола Пристай** Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006. – Львів – Рудно: Львівська Духовна Семінарія Св. Духа, 2006 р. – 225 с.
5. **О. Панас Кость** Історія Української Церкви. – Львів: НВП «Трансінтех», 1992. – 160 с.
6. **Офіційний сайт «Львівська духовна семінарія Святого Духа»** // Режим доступу: <http://www.lds.lviv.ua>
7. **Хоркава І. І.** Греко-Католицька Семінарія у Львові (1783–1929 рр.) як попередниця Греко-Католицької Богословської Академії // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – Серія «Релігієзнавство». – Випуск 1(13). – Острог: «Острозька академія». – С. 81 – 90. Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/4901/1/10.pdf>

ДОДАТКИ

План Духовної семінарії та пояснення до нього

1. Вхід з вул. Коперника	16. Музей
2. Вестибюль	17. Квестура
3. Дверник	18. Церква
4. Розмовниця	19. Вежа
5. Коридори	20. Кімнати під вежею БНТ
6. Викладова зала 1-го курсу	21. Рефектар
7. Авля (викладова зала 4, 5 курсу)	22. Стіл для настоятеля
8. Викладова зала 3 курсу	23. Бубон
9. Кімната віце-ректора о. Малиновського	24. Проповідальниці
10. Канцелярія віце-ректора	25. Їдальня настоятелів
11. Каплиця св. Йосафата	26. Кухня
12. Іконостас	27. Пам'ятник митрополитові
А. Шептицькому
13. Сходи на поверх	Сходи
14. Сходи до пивничних приміщень	Паркан
15. Бібліотека	

План Генеральної Духовної семінарії по вул. Коперника, 36.

(З книги о. Миколи Пристая «Львівська греко-католицька духовна семінарія 1783-1945»)

Львівська Духовна семінарія
(фото І. Крігера, 1894 р.)

Генеральна Духовна семінарія по вул. Коперника, 36.

(З статті Іпатова Є. «Львів якого вже немає. Семінарія Святого Духа»)

Корпуси Семінарії по вул. Коперника, 36.

(З статті Іпатова Є. «Львів якого вже немає. Семінарія Святого Духа»)

Семінарійна церква Святого Духа (гравюра ХІХ століття). Збереглася лише дзвіниця, тепер – «Музей Русалки Дністрової». Львів, вул. Коперника, 36.

Внутрішнє подвір'я колишньої Семінарії Святого Духа.

Львів, вул. Коперника, 36.

(Фото з статті Іпатова Є. «Львів якого вже немає. Семінарія Святого Духа»)

Українська Греко-Католицька Церква

МИТРОПОЛИТ ВОЛОДИМИР

ПРАВЛЯЧИЙ АРХІЄРЕЙ ГАЛИЦЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ

" 4 " *Вересня* 1990 р.

№ 1.

м. Львів

НАКАЗ

Згідно правил прийому до Української Греко-Католицької духовної семінарії у Львові та вступних іспитів, що проводились з 27.08. до 30.08.90 рр. кандидати до вступу в семінарію зараховані студентами I-го курсу цього духовного закладу.

Список студентів / на восьми листах - 298 чол./ додається.

+ Володимир

МИТРОПОЛИТ
ВОЛОДИМИР

**Наказ про перший набір студентів відновленої
Львівської Греко-Католицької Семінарії Святого Духа
в смт. Рудне.**

*(З книги о. Миколи Пристая «Львівська греко-католицька
духовна семінарія в Рудно: 1990-2006»)*

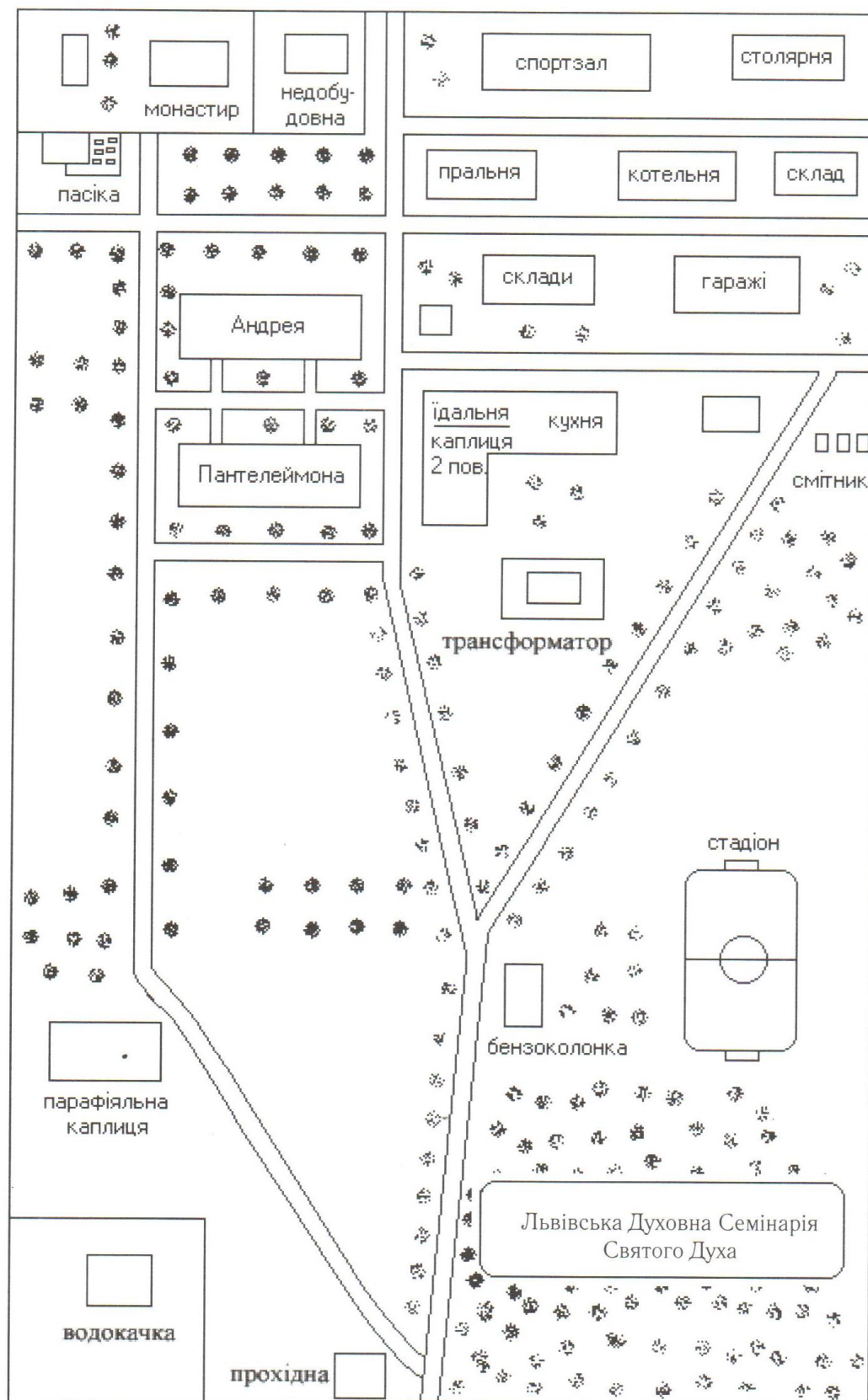
**Головні ворота Львівської Духовної Семінарії в смт. Рудне.
1990-ті роки.**

**Корпуси Львівської Духовної Семінарії в смт Рудне.
1990-ті роки.**

**Семінарійний храм в смт. Рудне.
1990-ті роки.**

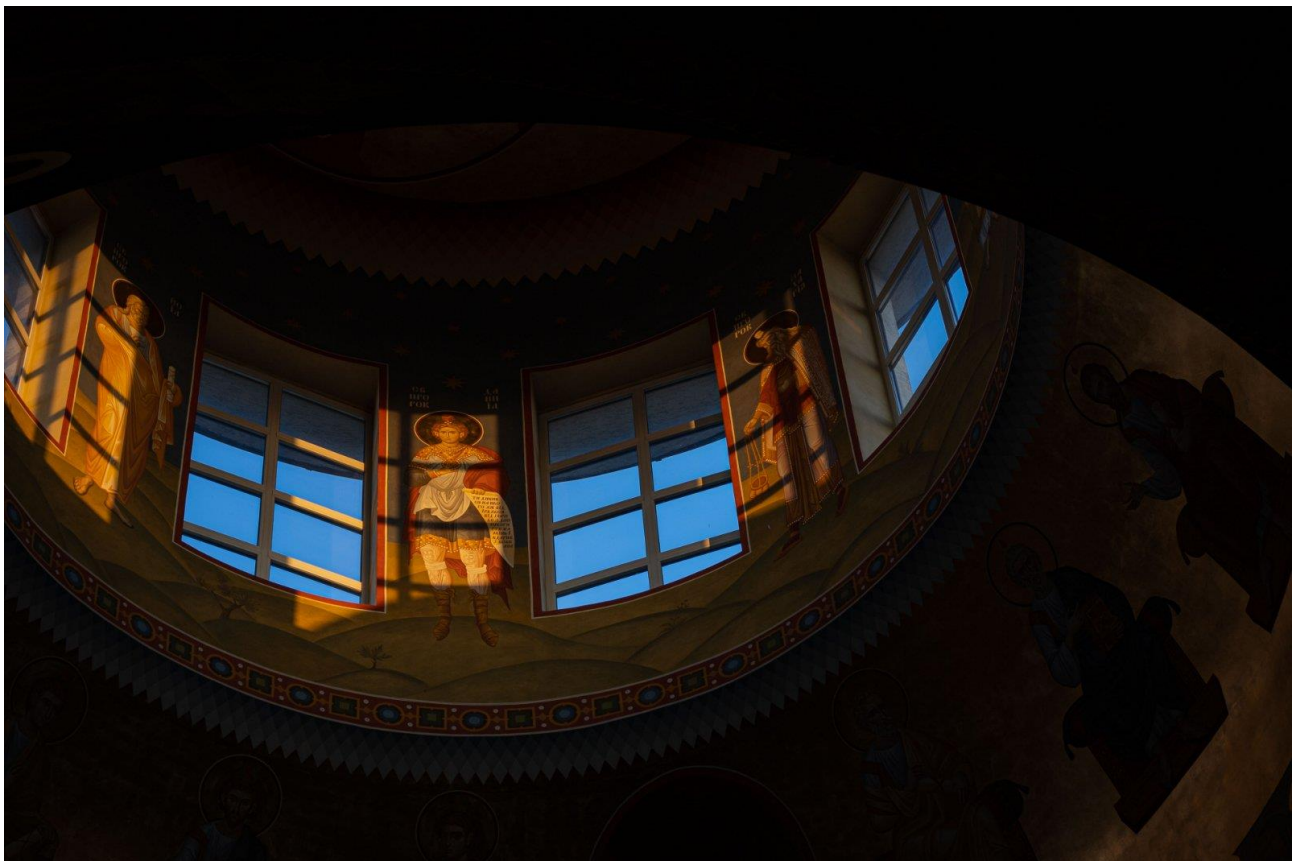
Приблизний план Духовної Семінарії Святого Духа в селищі Рудне.

(З книги о. Миколи Пристая «Львівська греко-католицька духовна семінарія в Рудно: 1990-2006»)

Нові приміщення Семінарії на Сихові по вул. Хоторівки, 35.

(<https://synod.ugcc.ua/data/lvivska-duhovna-seminariya-svyatogo-duha-svyatkue-240-littya-13592/>)

Львівська Духовна Семінарія Святого Духа. 2024 рік.
Фото Роман Погоріло.

УКРАЇНЬСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА
РЕЛІГІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ЛЬВІВСЬКА ДУХОВНА
СЕМІНАРІЯ СВЯТОГО ДУХА»

проспект Святого Івана Павла II, 35,
Львів, Україна, 79070

UKRAINIAN GREEK-CATHOLIC
RELIGIOUS ORGANIZATION
HOLY SPIRIT SEMINARY
OF L'VIV

35, Saint John Paul II Ave.,
Lviv, Ukraine 79070

Розпорядок дня у Семінарії на 2024-25 академічний рік

Понеділок-п'ятниця

5:50 – вставання
6:20 – Утреня та Божественна Літургія у семінарійному храмі (у середу 6:50 Час I, Літургія)
6:45 – Божественна Літургія для чергових на кухні у малій каплиці
8:00 – сніданок
8:30-13:10 – лекції
13:15 – Божественна Літургія для чергових на прохідній у малій каплиці
13:20 – читання Святого Письма (в четвер – Час VI)
13:35 – обід
14:15-15:35 та 15:45-17:05 – лекції в Семінарії
14:00-15:45 – вільний час
16:00-17:00 – прибирання кімнат, аудиторій, церкви, конференц-залу
17:00-17:30 – самопідготовка
17:30-17:55 – конференції (з духівником, куратором курсу)
18:00 – Вечірня (у п'ятницю до 20:30 повернення з міста; 21:00 Вечірня)
18:40 – вечеря
19:00-21:30 – вільний час, приватна молитва, спорт
21:30 – тиша (у п'ятницю 22:30 – тиша)
22:00 – нічний спочинок (у п'ятницю 23:00 – нічний спочинок)

Субота

7:00 – вставання
7:30 – Утреня та Божественна Літургія
7:15 – Божественна Літургія для чергових на кухні
9:30 – сніданок
10:15-12:45 – праця
13:00 – обід
14:00-17:00 – вільний час та прибирання кімнат
17:00 – Вечірня
18:00 – вечеря
18:15-22:30 – вільний час, приватна молитва, спорт
22:30 – тиша
23:00 – нічний спочинок

Неділя і святкові дні

7:00 – вставання
7:15 – Утреня та Божественна Літургія
7:15 – Божественна Літургія для чергових на кухні і прохідній
9:45 – сніданок
10:00-19:30 – вихід у місто
13:00 – обід
18:00 – вечеря
20:00 – Мале Повечір'я
21:30 – тиша
22:00 – нічний спочинок

Ігор Бойко

Ректор Львівської духовної семінарії Святого Духа

Отець-доктор Ігор Бойко

Phone/fax: +38 032 244 93 59

E-mail: lvivseminary@gmail.com

Розпорядок дня сучасного семінарста у Львівській Духовній Семінарії Святого Духа на 2024-2025 навчальний рік.